

PLAV!

PŘEKLADATELÉ LITERÁTI AUTOŘI VYKLADAČI

PÁTEK 4.6.2004

č. 19

Bubeníčci v blues

Blues. Tahle muzika mě vždycky fascinovala. Jak se dá vlastně v malém tvaru tolik vyzpívat a tolik říci. To sdělení někdy bývá až za slovy, někdy přímo v textu, ale vždycky je tam něco, co se nedá slovy jen tak popsat. Blues je taky pocit, nálada, která se často objeví až při interpretaci, blues je i způsob vnímání, který se může objevit i v žánrech zdánlivě málo příbuzných. Jsou blues klasická, ale i písně jím inspirované, někdy mívám tenhle pocit třeba i při moravském či balkánském folklóru, při četbě některých básní, ale také třeba když mě zasáhne nějaký příběh, místo. Prostě mám blues.

Dnes uslyšíte některé z vašich vlastních textů a překladů. Také trochu přispějí svou hřivnou sám a mí kamarádi studenti, muzikanti a herci. Ale hlavně doufám, že ho tenhle večer budeme mít. Blues.

Jiří Š. Svěrák

Blind Lemon Jefferson Blues o elektrickém křesle

Chtěl jsem vidět svoji ženskou,
zeptat se jí, jak se má,
v týhle díře, která páchne
spálenějma kůžema.

Vzbudili ji, aby mě šla
naposledy obejmout,
poněvadž prej v noci do mě
můžou pustit větší proud.

Moje holka tohle strašný
procitnutí nesnesla;
vzala roha těsně předtím,
než mě šoupli do křesla.

Ani jí to nemám za zlý,
taky bych zdrh, kdybych směl;
holt jen prostě nechce vidět,
jak mě spálej na uhel!

Šla by za mnou na kraj světa
či na jakékoli pól,
dneska ale přepadnul ji
příliš velkej srdcebol.

A tak jsem ji navždy prošvih,
nedovím se, jak se má,
v týhle díře, která páchne
spálenějma kůžema.

přeložil Michal Bystrov

Blind Lemon Jefferson Blues vězeňský cely

V týchle hrozně temný cele,
nejtemnější ze všech cel,
nikdá nemoh bych se octnout,
nebejt mojí milý Nell.

Teď tu ležím, zkouším zabrat,
dobrej sen je žádnej sen,
stará láska se mnou jedná
jako s nějakým cizincem.

Prosil jsem je, ať mě zmučej
nebo aspoň popravěj,
psal jsem pánům kongresmanům,
psal jsem vládě Jú Es Ej.

Prosím pěkně, žádám kulku,
šibenici, proud a jed,
ježto tuhle mizérii
není možný vydržet.

Když mi řeknou, že mám běžet
zpátky domů ke svý Nell,
tak jim sdělím, že chci zůstat
v nejtemnější ze všech cel.

přeložil Michal Bystrov

Blind Lemon Jefferson Blues o katovi

Katův provaz škrtí
a já rychle ztrácím dech,
čeká mě trest smrti,
páč jsem střílel po lidech.

Lidi vejraj – to je toho,
no tak přijdu o život!
(Někde dole u mejch nohou
klepou kastaněty bot.)

Porota se přela,
jeden YES a druhěj NO,
budu mrtvej, jak jsi chtěla.
Ledaže mě odříznou.

Všude kolem plno hněvu
(snad až na modlitby střeche)
a já na voňavým dřevu
zmítám se jak pytel blech.

Páni, už jsem skoro v pánu,
čas jde napřed, čas je vrah.
Teď už milost nedostanu.
Vše, co dostanu, je – strach.

přeložil Michal Bystrov

Blind Lemon Jefferson Blues o plazícím se dítěti

Tvý malý bejby
řve, že chce pít a jíst,
a ty tu kleješ
jak nákej antikrist.

Chlap nese poštu
a kdo by to byl řek,
tvý dítě volá:
„Maminko, tatínek!“

Přestaň ho mlátit,
přestaň se hloupě smát.
Vidíš tu stvůru?
Plazí se jako had!

Od krbu k prahu
loží ten lidskej šnek
a vítr kvílí:
„Maminko, tatínek!“

přeložil Michal Bystrov

Blind Lemon Jefferson Blues o černým hadovi

Dnešní noc je zlá a vzteklá,
v hlavě zvony: kdy, kde, s kým!
Chtěl jsem lásku – tys mi řekla,
že o žádnou nestojím.

Ve tvým důlku se teď svíjí
hladká lesklá černá věc.
Kdy, kde, s kým, kam? – K cizí zmijí
na uštknutej kavalec!

Hvězdy padaj do kaluží,
asi jsem se v nás dvou splet;
ty si ráda svlíkáš kůži,
mně zas chutná hadí jed.

Dnešní noc je zlá a lítá.
Měsíc jako šílenec
šajní do tmy, tam, kde spí ta
hladká lesklá černá věc.

přeložil Michal Bystrov

Blind Lemon Jefferson Blues velký noci

Mý zkřehlý oudy volaj: Mami!
Dneska jsem slyšel boží hlas. . .
Řek mi, že nemáme bejt sami,
jinak nám ukrátí náš čas.

Popad jsem první sladký dřevo
a s hvězdou tíhou na hřbetě

dováděl jsem s tou divou děvou
na zaprášeným parketě.

A to je celý – aspoň zatím.
Tvůj stín jak halda rozvalin. . .
Za chvíli se k ní asi vrátím;
a pak ať mluví noc a gin.

přeložil Michal Bystrov

Robert Johnson Blues na rozcestí

Na rozcestí v noci
vidím nějaké divné stín. . .
Ďábel spravuje můj auták
zkrvaveným nářadím!

Černý mraky plujou,
žádné z nich mě nechce svézt,
když tu prskám jako upír
na kříž ze čtyř různých cest.

Willie Brown si chrní,
jeho holka chrní s ním
a mé srdce látá ďábel
zkrvaveným nářadím.

Na rozcestí v noci,
východ, západ, sever, jih,
nikde žádná dobrá duše,
všude samej špatnej hřích. . .

přeložil Michal Bystrov

Robert Johnson Pekelnej pes má na mě vztek

Co když se na mě vážně řítí
nějaká děsně smutná věc?
Meteor, bílý krupobití
anebo modrej lijavec. . .

Za oknem zuří Štědrej večír,
za dveřma dechá Boží hod
a já se tady svíjím v křeči
a ochutnávám vlastní pot.

Listí se třese, vítr sílí,
pekelný pes má na mě vztek.
Prosím tě, holka, zůstaň chvíli,
na tuhle bouřku není lék.

přeložil Michal Bystrov

Robert Johnson Já a ďábel

A když pak i na mé vrata
tiše zaklepal

obávanéj Mr. Satan,
řek jsem: Pojďte dál!

Za to, že jsem bil své děti,
až se třásla zem,
vzal mě s sebou do podsvětí
na pekelný jam.

Moje holka s vážnou tváří
řekla: „Ty máš pech,
že se tedka musíš vařit
v cizích plamenech!“

Pohřbila mě u dálnice
vedle mého blues,
abysme si mohli stopnout
chrtí autobus.

přeložil Michal Bystrov

Robert Johnson Marná láska

Naposled jsem zavzdorovali. . .
Řekla: „Tím už musím jet!“
Je to těžký, najít slova,
když ti berou celej svět.

Moje zvlhlý zraky hrály
srdceryvnéj melodram,
tlampač hlasem neurvalým
oznamoval, že jsem sám.

Za chvíli už z její tváře
zbylo jen pár světýlek;
jedno modrý – jak můj nářek,
druhý rudý – jak můj vztek.

přeložil Michal Bystrov

Tennessee Williams Blues o zlatým zubu

Co všechno dělá ženská kvůli chlapovi,
v malejch botách zkouší muka hotový,
lehký šaty má, pak stůně na rýmu,
zdravej zub si vyrve kvůli zlatýmu!

Ref:
Zub ze zlata mám a jsem zoufalá,
že kvůli němu vypadám jak stará almara.

Zlato v bance vypadá náramně
i prsteny se fakt vyjímaj na dámě,
já ale říkám, ať to žádná nezkusí:
zlato si nedávejte do pusy!

Ref:

Ráno v neděli se vzbudíš s milým v náručí,
pomazlit se chceš a on jen zavrčí,

změří si tě, až ti v žilách ztuhne krev,
ženská, ty s tím zubem zraješ pro rakev!

Ref:

Když se chlap chce opít, ale nemá zač,
přiblíží se k tobě v ruce pohrabáč,
po lebce tě křísne, až se rozletí
a tvůj zlatej zub pak z pusy vyrve ti!

Ref:

přeložil Stanislav Mareš, upravil J. Š. Svěrák

Jiří Š. Svěrák Brejle

Z bluesového minimuzikálku Mississippi Ben

Měl jsem kdysi starý brejle, mladej ksicht,
to bylo v těch dobách, když jsem obsluhoval lift,
dneska nový brejle mám, jenomže ksicht je samej šrám,
přemejšlím, že s tímhle trablem asi něco udělám.

K novejm brejlím novej ksicht já chtěl bych mít,
řekněte mi, kde bych ho tak mohl vzít,
do duše ti nikdo nevidí, pěkněj ksicht ti každej závidí,
jaký by to ale bylo, kdyby se mi poštěstilo, půjčovat si ksichty od lidí.

Nový brejle – starej ksicht,
starý brejle – novej ksicht,
starý brejle – starej ksicht,
já bych chtěl nový brejle – novej ksicht.

Chodit pravidelně do optiky byl by zvláštní obyčej,
totiž k brejlím by tam prodávali taky novej obličej,
potíž je v tom, že moje milá by asi těžko uvěřila,
že ten ksicht, co po ní kouká, je teď můj, ne někýho Billa.

A tak už vím, co s tím svým ksichtem udělám,
a já si ho přece jenom ponechám,
to moje milá dobře ví, proč jí má tvář nevadí,
možná že je pro ni vzácná jako zlatý kapradí.

Už nechci nový brejle – novej ksicht,
ani nový brejle – starej ksicht,
ba ani starý brejle – novej ksicht,
úplně mi postačí jakýkoli brejle
a můj vlastní, prostě ten můj vlastní obličej.

Jiří Š. Svěrák Mý blues

Z bluesového minimuzikálku Mississippi Ben

Jen blues zní mi stále v dur i v moll
Mám blues a ty zas jenom alkohol
Ráda bych vědět chtěla, proč kromě mýho těla
prej nejsem víc než pouhej mol

Snad víš, jak jsi mi ublížil,
Když mou duši jsi ponížil,

a kromě mýho těla, co chlapům dobře dělá
Jsem jak moučnej mol ve spíži

Pořád to takhle vypadá
Už přechází mě nálada
můžeš se sebrat, někam jít
Ať už mám aspoň chvíli klid
Dítě ti nedám
Padej z mýho bytu ven
Je to můj kluk
Jmenovat se bude Ben

Benovo narození
Blues, narodilo se blues
Jen zkus si zpívat tenhle smutnej kus
Je jako sen, kterej má Mississippi Ben

Já svýho chlapa měla, ten dotk se mýho těla
A dělal, co se nedělá, a já to tolik chtěla
I když jsem ještě malá, já všechno jsem mu dala
Vždyť já ho milovala, tak čeho bych se bála
Bez kněze jsem se vdala, ten můj si zpíval si trala,
Pak řek holka už nemám za co pít,
Bylo to pěkný, ale musím jít
A zmizel někde v dálavě s tralalákem na hlavě.

Teď na krku mám děcko a to mám za to všecko,
Že bejvala jsem panna a najednou jsem nevdaná
Jen holka co má fakana i vo many jsem vobraná,
Já hned bych toho pulce praštila po papulce,
Dala mu dva tři štulce, či dala přednost kulce,
Však sečtělá jsem a humánní,
Tak mu dám radši prášek na spaní
V košíku pustím ho po Mississippi,
Jak malej Mojžíš at si pluje,
třeba na něj někde čeká šťastný shledání.

Blues, po řece pluje blues
Košíček z proutí je jak nebeskej vůz
A v něm spinká Mississippi Ben

Jiří Š. Svěrák Americkej bourák

Z bluesového minimuzikálku Mississippi Ben

On: To se nám to drandí,
jedem si kam chcem,
jako něký grandí
rovnou za nosem,
nejsem žádnej šourák,
americkej bourák,
teda auto americký
po ruce mám vždycky,
zrovna sedíš v něm.

Ona: Každá správná ženská
svýho chlapa má,
co jí pořád vozí
čtyřma kolama,
nesmí to bejt šourák,

ale správnej bourák,
zkrátka nesmí to bejt cápek,
ale správnej cápek
jako ho mám já.

On: Možná že někde za kopcem
mě sbalí policajt,

Ona: Na ruce klepítka ti dá,

Oba: Teď je nám ale žúžo,
thats all right!

Oba: To se nám to drandí,
jedem si kam chcem
jako ňáký grandí
rovnou za nosem,
americkej bourák
není žádněj šourák,
a proto auto americký
bejvá s námi vždycky.
To je ten americkej sen!

To je náš den!

Všichni: Protože jednou přijde náš – náš soudnej den!

Ref:

To bude den – krásnej den!

Jenom náš den – velkej den!

To bude den, kdy z hříchu svých můžeš být vykoupěn.

To je náš den – soudnej den!

Ten velkej den – krásnej den!

A když to máš s Bohem dobrý, tak budeš vykoupěn.

Reverend: Jenom se tak světem flákáš,
občas blaťuješ a rád,
trochu piješ, málo makáš,
holkám dáváš vydělat,
ty nemusíš mít obavy žádný,
když s valchařema půjdeš hrát,
protože dokud to máš s Bohem dobrý,
tak nemusíš se bát.

Ref:

Matka: Pořád mám dost slušnou tajli,
mužský po mně šmírujou,
postavu mám na medaili,
všude po mně špízujou,
já nechám zpívat malýho Bena
a s reverendem půjdu si hrát,
tím pádem mám to u Boha dobrý
a nemusím se bát.

Ref:

Ben: Teď už umím gospely zpívat,
pod ubrusem zkouším hrát,
a když nemůžu se dívat,
mačkám klapky tisíckrát,
až svět uslyší malýho Bena,
bude koukat jak na měděnej drát
a taky budu to mít u Boha dobrý,
o to nemusím se bát.

Ref:

To je náš den!

Jiří Š. Svěrák Čmajzlovo blues

Z muzikálu Žebrácká opera

Ať přišla ta a nebo jiná,
Dostala hned svůj díl
Ať přišla ta a nebo jiná
To vždycky byla, byla velká psina,
Ať přišla ta, ta a nebo jiná
A já ji na hrb votočil.

A když se kroutí, zadek špulí,
V posteli je pak veselá,
A když se kroutí, zadek špulí
A jako had, had se ke mně tulí,
Dostane pěkně do těla.

I já mám čest, za jejich prachy
Vypráším kožich – to zas je můj styl.
Trochu tý lásky, třesou se strachy,
Abych je znovu položil.

Až Čmajzl taky jednou skončí,
Zbyde tu spousta vdov,
Až Čmajzl taky jednou skončí,
Holky i dámy přijdou se pak loučit,
Až Čmajzl taky, taky jednou skončí
A vodvezou ho na krchov.

Daniela Fischerová Blues o modré

Modrá
je zticha

Ta nepospíchá

Nebe se smíchá s podvečerem
a ticho pluje modrým šerem

Svět sotva dýchá
Svět sotva dýchá

Daniela Fischerová Blues o vařené nudli

Táááááhnou tááááááhnou nás
na vařené nudli
už vytáhli řepu a teď tááááááhnou dědečky
babičky kočky a pudly
tááááááhnou ty bohaté
i ty co zchudli
tááááááhnou tááááááhnou nás

Tááááááhnou a říkají Jsme tady pro vás
tááááááhnou s námi za jeden provaz
za provaz jeden

jedem směr Eden
z rajského jablka napečem koláče
už nikdy už nikdy nám nebude do pláče
Směr Eden
směr Eden

A u bran Edenu vařená nudle
udělá čelem vzad povídá tůůůůůdle

Zebou nás nohy a venku je leden
Eden je zamčený koláč je sněden
zbyla jen nudle Je s cukrem a s jedem
a tedy do jiné hospody jedem

a jedem
a jedem

Milan Dvořák

Blues o tom, kdo neví, co je smutek

Někdo prej neví, co je to smutek
a každý ráno umí svižně vstát.
Někdo prej neví, co je to smutek
a každé večer chodí klidně spát.
Takovej chlápek jestlí žije,
toho bych potkal rád.

Někdo prej život jako karty hraje
a v každý hře už předem vyhrává.
Někdo prej život jako karty hraje
a všechno ví dřív, než se rozdává.
Tohohle chlápka jednou potkat
byla by zábava.

Znám jeden starej začouzenej lokál,
tam v koutku schlíple dřepí devět múz.
Znám jeden zašlej lokál na předměstí,
tam hudba umí jenom jeden kus.
Takový otrískaný, starý
a jednotvárný blues.

Tam každéj člověk při tý hudbě tančí
a obdivuje vlastní umění.
Tam každéj člověk jako kozel skáče
a přitom nemá ani tušení,
že ten, kdo je mu tuze k smíchu,
ho stejně ocení.

Někdo prej neví, co je to smutek,
všichni však máme smysl pro rytmus.
Někdo prej neví, co je to smutek.
Je hluchej, neslyší, že zpívá blues,
starý, trapný, obehnaný,
smutný, dlouhý, utahaný,
strašně fádní monotónní blues.

Dimitrij Dudík

Borůvkový blues

Mít modrý prsty
A modro v hrsti
Nekonečný borůvkový blues
Pusa modrá
Zvědavý prsty
A polykám ti andělíčky z úst
Nejenom ježci
Po trávě slůvek
Modrý si nosej jablíčka
Na bříska píšu ti
Nemravný vzkazy
Šmolkovou
Tužkou na víčka
Kolem tvých hrnečků
Modravý užovky
Zakouslý za svý ocásky
Na zádech razítka
Zběsilejch borůvek
Obsílka voňavý lechtivý
Modravý docházky
Lásky
Jenomže. . .
Až podzim zabuší
Větvema o ploty
A z našich borůvek
Stanou se kompoty
Potom já rád
Spáchám reparát
Čímž. . .
Záměrně vypeču mráz
Pod
Duchnou ti nakreslím
Na záda borůvky
Na bříska
Blankytný
Nemravný
Vzkaz
Mít modrý prsty
A modro v hrsti
Nekonečný
Čučorietka blues

Petr Váně

Vo čem si celý město povídá

Koupil jsem si břitvu
Ve frcu u žida
Dneska už si vo tom
Celý město povídá

Vona byla ženská
Co doma nesnídá
Dneska už si vo tom
Celý město povídá

Půl slova jsem neřek
Nejsem nelida
Dneska už si vo tom
Celý město povídá

Koupil jsem si břitvu
Ve frcu u žida
Místo okna mříže
A stráž mě vohlídá

Barbora Baronová Blues o houslích

Zejtra zas budou řezat koňský žíně
Prej abych mohla hrát na svý housle v hlíně

Zejtra zas budou česat zadky koní
Prej za to můžu když málo piáno mi voní

Zejtra zas budou v lese stromy kácet
Když už ne housle tak futrál budu splácet

Výsledky překladatelské soutěže Jiřího Levého pro rok 2004

výsledky v kategorii poezie

- čestné uznání – Vlastimil Váně – portugalsština, J. L. Peixoto, Umění básnické
- čestné uznání – Tomáš Vašut – ukrajinština, básně

výsledky v kategorii prózy

- 1. cena – Marina Feltlová – italština, Raffaello Baldini, Černá na bílém
- 2. cena – Gabriela Kalhousová – angličtina, W. D. Wetherell, Muž, co měl rád Lewittown
- 2. cena – Petr Kitzler – němčina, Friedrich Nietzsche, Homér a klasická filologie
- 3. cena – Michaela Škultéty – němčina, Aglaja Veteranyi, Proč se dítě vaří v polentě
- 3. cena – Martin Bednarski – angličtina, John Barth, Příprava na bouři
- čestné uznání – Alena Novotná – ruština, K. R. Daškova, Zápisky
- čestné uznání – Kateřina Křišťůfková – norština, Erlend Loe, Naiv. Super.
- čestné uznání – Marta Felkelová – němčina, Judith Hermanová, Hurikán
- čestné uznání – Petr Kubálek – arabština, Ibráhím Kauní, Země nebeských vizí
- čestné uznání – Andrea Poldaufová – norština, Bjarte Breiteig, Surrogater

výsledky v kategorii kritiky překladu

- mimořádné uznání – Lucie Šedivá – Srovnání překladů A. P. Čechova „Drama na lovu“

Rozšířené vydání PLAV!u naleznete na adrese www.splav.cz.